

ÔN TẬP PHÁP LUẬT ĐẠI CƯƠNG

Câu 1: Nhà nước và pháp luật xuất hiện đồng thời?

→ Đây là nhận định đúng. Vì:

Chủ nghĩa Mác - Lênin đã lý giải cơ sở khoa học về nguồn gốc của nhà nước và pháp luật, và theo đó, Pháp luật và nhà nước là 2 hiện tượng cùng xuất hiện, tồn tại, phát triển và tiêu vong, gắn liền với nhau.

Câu 2: Chỉ mâu thuẫn gay gắt / không điều hoà mới sinh ra nhà nước?

→ Đúng, Theo học thuyết Mác – Lênin về nguồn gốc nhà nước: nhà nước chỉ xuất hiện khi xã hội đã có sự phân hóa giai cấp. Nhà nước là sản phẩm của mâu thuẫn không thể điều hòa giữa các giai cấp, nhằm bảo vệ lợi ích của giai cấp thống trị

Câu 3: Theo Mác-Lênin Nhà nước là giai cấp thứ ba ra đời để giải quyết mâu thuẫn?

→ Sai. Theo quan điểm chủ nghĩa Mác - Lênin: Nhà nước không phải là một giai cấp, càng không phải là giai cấp thứ ba, nhà nước là sản phẩm và biểu hiện của mâu thuẫn giai cấp không thể điều hòa trong xã hội.

Câu 4: Trong những đặc trưng của Nhà nước thì chủ quyền là đặc trưng quan trọng nhất

→ Đúng, Vì:

Chủ quyền quốc gia mang nội dung chính trị - pháp lý, thể hiện quyền tự quyết của nhà nước về mọi chính sách đối nội và đối ngoại, không phụ thuộc vào bất kỳ một yếu tố bên ngoài nào.

Câu 5: Quốc hội là cơ quan duy nhất có thẩm quyền ban hành pháp luật?

→ Theo Hiến pháp Việt Nam 2013, Quốc hội là cơ quan duy nhất có quyền lập hiến và lập pháp, tức là ban hành luật.

Các cơ quan khác (Chính phủ, Bộ, UBND,...) chỉ được ban hành văn bản dưới luật (nghị định, thông tư...).

Câu 6: Việt Nam là nhà nước có cấu trúc đơn nhất giản đơn?

→ Đúng, Hình thức cấu trúc nhà nước CHXHCN VN là nhà nước đơn nhất, được Hiến pháp quy định tại điều 1: Nước CHXHCN VN là một nhà nước độc lập, có chủ quyền, thống nhất và toàn vẹn lãnh thổ, bao gồm đất liền, các hải đảo, vùng biển và vùng trời.

Câu 9: Không phải bản án nào cũng trở thành án lệ?

→ Đúng, Án lệ là những lập luận, phán quyết trong bản án, quyết định đã có hiệu lực pháp luật của Tòa án về một vụ việc cụ thể được Hội đồng Thẩm phán Tòa án nhân dân tối cao lựa chọn và được Chánh án Tòa án nhân dân tối cao công bố là án lệ để các Tòa án nghiên cứu, áp dụng trong xét xử. Do đó, chỉ một số bản án được chọn mới trở thành án lệ

Câu 10: Xã hội cộng sản nguyên thủy đã tồn tại quyền lực Nhà nước?

→ Đây là nhận định sai.

Trong xã hội nguyên thủy, tuy tổ chức còn đơn giản nhưng đã xuất hiện nhu cầu quản lý, điều hành các hoạt động chung. Khi đó hình thành quyền lực và hệ thống thực hiện quyền lực, song vẫn mang tính cộng đồng, tự nguyện, không có bộ máy cưỡng chế riêng. Trái lại, quyền lực nhà nước sau này thuộc về giai cấp thống trị, được thực hiện thông qua bộ máy chuyên làm chức năng quản lý và cưỡng chế theo lợi ích của giai cấp đó.

Câu 11: Chức năng đối nội và chức năng đối ngoại là quan trọng như nhau

→ Đây là nhận định sai

Chức năng đối nội và chức năng đối ngoại có mối quan hệ chặt chẽ với nhau, hỗ trợ, tác động qua lại lẫn nhau. Chức năng đối nội giữ vai trò chủ đạo, là cơ sở cho việc thực hiện tốt chức năng đối ngoại. Ngược lại, chức năng đối ngoại phục vụ và tác động tích cực trở lại đối với chức năng đối nội. Cả hai cùng hướng tới việc hoàn thành nhiệm vụ của đất nước.

1. **Theo quan điểm của chủ nghĩa Mác-Lênin, nguyên nhân trực tiếp dẫn đến sự ra đời của nhà nước là do sự phát sinh và phát triển của chế độ tư hữu về tư liệu sản xuất trong xã hội.**
→ Nhận định sai. Vì: Theo quan điểm của chủ nghĩa Mác – Lênin, có 2 nguyên nhân trực tiếp dẫn đến sự ra đời của nhà nước, đó là sự xuất hiện của chế độ tư hữu về tư liệu sản xuất và sự phân hóa xã hội, phân chia thành những giai cấp đối kháng. Hai nguyên nhân này dẫn đến nguy cơ các giai cấp đối lập trong xã hội có thể tiêu diệt lẫn nhau. Những người nắm kinh tế trong xã hội đã lập ra một tổ chức làm dịu đi những mâu thuẫn trong xã hội để duy trì được quyền lợi, địa vị của mình, dập tắt sự xung đột công khai. Tổ chức đó chính là nhà nước.
2. **Nhà nước là tổ chức duy nhất có quyền đặt ra và thu các loại thuế.**
- Bộ máy nhà nước gồm những người tách ra khỏi lao động, sản xuất trực tiếp để chuyển thực hiện chức năng quản lý xã hội, nó không thể tồn tại được nếu không có nguồn nuôi dưỡng.
- Nhằm nuôi dưỡng bộ máy nhà nước, duy trì quyền lực xã hội của nhà nước, đồng thời để tiến hành các hoạt động vì lợi ích chung của toàn xã hội, mọi nhà nước đều quy định và thực hiện việc thu các loại thuế một cách bắt buộc đối với công dân của mình. Nhà nước là tổ chức duy nhất có tư cách đại diện chính thức cho toàn xã hội. Do đó, nhà nước là chủ thể duy nhất có quyền ban hành quy định về các loại thuế và thu thuế phù hợp với bản chất, nhiệm vụ, mục tiêu hoạt động của mình.
3. **Nhà nước là công cụ thống trị của giai cấp thống trị trên các lĩnh vực kinh tế, chính trị và tư tưởng.**
Nhận định đúng. Vì: Tính giai cấp của nhà nước thể hiện ở chỗ: Nhà nước là bộ máy chuyên chính giai cấp, tức là công cụ để thực hiện, củng cố và bảo vệ lợi ích, duy trì địa vị và sự thống trị của giai cấp thống trị trong xã hội trên cả ba lĩnh vực:
+ Kinh tế: nắm TLSX chủ yếu, sở hữu phần lớn tài sản, bắt các giai cấp khác phải phụ thuộc.
+ Chính trị: thiết lập bộ máy cai trị, cưỡng chế.
+ Tư tưởng: xây dựng hệ tư tưởng phản ánh lợi ích của giai cấp mình để áp đặt, bắt buộc các giai cấp khác phải tuân theo.
4. **Căn cứ hình thức chính thể của nhà nước, ta biết được nhà nước đó có dân chủ hay không.**
Nhận định sai. Vì: Hình thức chính thể là cách thức tổ chức và trình tự thành lập các cơ quan tối cao của nhà nước cùng với mối quan hệ giữa các cơ quan ấy với nhau và với nhân dân. Muốn biết nhà nước có dân chủ hay không phải thông qua phương pháp, biện pháp, cách thức mà các cơ quan nhà nước sử dụng để thực hiện quyền lực nhà nước, đó là chế độ chính trị.
5. **Trong hình thức chính thể cộng hòa đại nghị, tổng thống là chức danh có quyền lực tối cao nhất.**
Nhận định sai. Vì trong chính thể cộng hòa đại nghị, Tổng thống chủ yếu có vai trò tượng trưng, đại diện cho quốc gia, dân tộc, với quyền lực hạn chế. Trong hình thức chính thể này, Chính phủ do các đảng chính trị chiếm đa số trong nghị viện thành lập và chịu trách nhiệm trước Nghị viện. Người đứng đầu chính phủ là thủ tướng. Và Thủ tướng là thủ lĩnh của Đảng chiếm ưu thế trong nghị viện. Do đó, Thủ tướng mới là người có thực quyền hơn Tổng thống.
6. **Không thể có chế độ chính trị dân chủ trong một nhà nước chính thể quân chủ tuyệt đối**
Nhận định đúng. Vì: Chế độ chính trị là tổng thể các phương pháp, biện pháp và cách thức mà các cơ quan nhà nước sử dụng để thực hiện quyền lực nhà nước. Trong chính thể quân chủ tuyệt đối, người đứng đầu nhà nước (vua, hoàng đế, quốc vương...) có quyền lực tối cao và vô hạn trong cả ba lĩnh vực lập pháp, hành pháp và tư pháp, thường sử dụng biện pháp cai trị độc đoán, tàn bạo, chuyên chế đoạn để cai trị. Do đó, không thể có chế độ chính trị dân chủ trong một nhà nước chính thể quân chủ tuyệt đối.
7. **Sự phân quyền và cơ chế kiểm chế, đối trọng, chế ước giữa các cơ quan nhà nước là biểu hiện quyền lực thuộc về nhân dân.**
Nhận định sai. Vì: Bản chất của sự phân quyền và cơ chế kiểm chế, đối trọng, chế ước giữa những cơ quan lập pháp, hành pháp, tư pháp là nhằm dùng quyền lực kiểm soát và kiểm chế quyền lực, ngăn ngừa hành vi lạm quyền của các chủ thể nắm giữ quyền lực nhà nước, hạn chế sự độc quyền bằng việc không tập trung quá nhiều quyền lực nhà nước vào tay một cơ quan nhất định, bằng sự kiểm soát và khống chế lẫn nhau giữa các hệ thống cơ quan nhà nước. Còn quyền ra quyết định được tập trung tại cơ quan quyền lực nhà nước cao nhất (Quốc hội) do nhân dân bầu ra và đại diện cho nhân dân, cơ quan này có quyền quyết định mọi vấn đề quan trọng của đất nước, điều này thể hiện tính thống nhất của quyền lực và nguyên tắc toàn bộ quyền lực thuộc về nhân dân.

8. Quốc hội và Hội đồng nhân dân các cấp là cơ quan quyền lực nhà nước cao nhất, đại diện cho ý chí và nguyện vọng của người dân cả nước tại Việt Nam.

Đây là một nhận định sai vì:

- Quốc hội là cơ quan quyền lực nhà nước cao nhất: Theo Hiến pháp Việt Nam, Quốc hội là cơ quan đại biểu cao nhất của Nhân dân, cơ quan quyền lực nhà nước cao nhất của nước CHXHCN Việt Nam. Quốc hội đại diện cho ý chí và nguyện vọng của Nhân dân cả nước.
- Hội đồng nhân dân các cấp là cơ quan quyền lực nhà nước ở địa phương đại diện cho ý chí, nguyện vọng và quyền làm chủ của Nhân dân ở địa phương đó. Hội đồng nhân dân chịu trách nhiệm trước Nhân dân địa phương và cơ quan nhà nước cấp trên.

⇒ Như vậy, chỉ có Quốc hội mới là cơ quan quyền lực nhà nước cao nhất và đại diện cho ý chí, nguyện vọng của người dân cả nước. Hội đồng nhân dân các cấp chỉ là cơ quan quyền lực nhà nước cao nhất ở địa phương và đại diện cho ý chí, nguyện vọng của người dân ở địa phương đó, không phải trên phạm vi cả nước.

9. Hội đồng bầu cử quốc gia là cơ quan do Quốc hội thành lập, tổ chức và hoạt động theo sự chỉ đạo của Quốc hội.

Đây là một nhận định sai. Vì: Theo Điều 117, Hiến pháp năm 2013 quy định: Hội đồng bầu cử quốc gia là cơ quan do Quốc hội thành lập, có nhiệm vụ tổ chức bầu cử đại biểu Quốc hội; chỉ đạo và hướng dẫn công tác bầu cử đại biểu Hội đồng nhân dân các cấp. Tuy nhiên, việc tổ chức, nhiệm vụ, quyền hạn cụ thể và hoạt động của Hội đồng bầu cử quốc gia là do pháp luật quy định chứ không phải do Quốc hội chỉ đạo.

10. Tại Việt Nam, Chủ tịch nước là người đứng đầu Nhà nước, có quyền quyết định các vấn đề quan trọng của đất nước.

Đây là một nhận định sai, vì:

- Theo điều 86, Hiến pháp 2013 : “Chủ tịch nước là người đứng đầu nhà nước , thay mặt nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt nam về đối nội và đối ngoại”. Nhưng Chủ tịch nước không có quyền quyết định các vấn đề quan trọng của đất nước.
- Quyền hạn của Chủ tịch nước được quy định cụ thể như : công bố Hiến pháp, pháp lệnh, khen thưởng nhà nước và quốc tịch, Quốc phòng và an ninh, đối ngoại... Tuy nhiên, mọi quyền hạn này phải được giới hạn trong khuôn khổ Hiến pháp và pháp luật nên Chủ tịch nước không thể tự mình quyết định hoàn toàn.

11. Chính phủ là cơ quan đại diện của nhân dân, do cử tri cả nước trực tiếp bầu ra.

Đây là một nhận định sai, vì:

- Theo điều 94, Hiến pháp 2013 : “Chính phủ là cơ quan hành chính nhà nước cao nhất của nước CHXHCN Việt Nam, thực hiện quyền hành pháp, là cơ quan chấp hành của Quốc hội.”
- Theo điều 69, Hiến pháp 2013 thì Quốc hội mới là “Cơ quan đại biểu cao nhất của nhân dân, cơ quan quyền lực nhà nước cao nhất của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam.”
⇒ Chính phủ không là cơ quan đại diện của nhân dân.
- Các nhân sự trong Chính phủ như : Thủ tướng chính phủ (được Quốc hội bầu), Phó thủ tướng, các Bộ trưởng (được Thủ tướng Chính phủ đề nghị và Quốc hội phê chuẩn)
⇒ Chính phủ không do cử tri cả nước trực tiếp bầu ra.

12. Tòa án nhân dân và viện kiểm sát nhân dân là hai cơ quan có chức năng xét xử ở nước ta.

Đây là một nhận định sai, vì:

- Tòa án nhân dân là cơ quan xét xử của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam, thực hiện quyền tư pháp (điều 102, Hiến pháp năm 2013).
- Viện kiểm sát nhân dân là cơ quan tư pháp, thực hành quyền công tố, kiểm sát hoạt động tư pháp (điều 107, Hiến pháp năm 2013).

⇒ Chỉ có tòa án nhân dân là cơ quan có chức năng xét xử, còn viện kiểm sát nhân dân không có chức năng này.

13. Đảng Cộng sản Việt Nam là một cơ quan trong bộ máy nhà nước của Nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

Đây là một nhận định sai vì:

Vì: Đảng CSVN là một tổ chức chính trị trong hệ thống chính trị của nước CHXHCN Việt Nam, là lực lượng lãnh đạo Nhà nước và xã hội. Đảng CSVN không nhân danh nhà nước trong tổ chức và hoạt động, không thực hiện các hoạt động quản lý xã hội. Do Đảng CSVN là Đảng cầm quyền, là lực lượng lãnh đạo Nhà nước và xã hội nên đường lối,

chủ trương, chính sách của Đảng được các cơ quan nhà nước thể chế hóa và tổ chức thực hiện thông qua các hoạt động quản lý xã hội.

14. Trong đời sống xã hội có Nhà nước, pháp luật là công cụ duy nhất để điều chỉnh các QHXX.

=> Nhận định sai.

- Đây là nhận định sai. Vì: Ngoài pháp luật, các quan hệ xã hội còn được điều chỉnh bởi phong tục tập quán, đạo đức, tín điều tôn giáo, điều lệ của các tổ chức chính trị - xã hội... Pháp luật chỉ điều chỉnh những quan hệ xã hội cơ bản, điển hình, quan trọng, phổ biến và thể chế hóa thành những quy tắc xử sự mang tính bắt buộc chung, được nhà nước bảo đảm thực hiện, nhằm điều chỉnh các quan hệ xã hội đó theo mục đích, định hướng của nhà nước.

15. Hoạt động ban hành những quy phạm pháp luật của Nhà nước là con đường duy nhất để hình thành nên pháp luật.

=> Nhận định sai

Giải thích: Nhận định sai. Vì: Pháp luật không chỉ do nhà nước ban hành mà còn có thể do nhà nước thừa nhận những quy tắc xử sự có sẵn trong xã hội thành những quy tắc xử sự mang tính bắt buộc chung. Đó là 2 con đường hình thành pháp luật

16. Bản chất của pháp luật cũng giống như bản chất của nhà nước luôn thể hiện tính giai cấp và tính xã hội.

=> Nhận định đúng.

Vì: Nhà nước và pháp luật đều là sản phẩm của đấu tranh giai cấp. Những nguyên nhân làm phát sinh nhà nước cũng là những nguyên nhân dẫn đến sự ra đời của pháp luật. Nhà nước và pháp luật là hai hiện tượng xã hội gắn bó hết sức chặt chẽ với nhau. Vì vậy, bản chất của pháp luật tương đồng với bản chất của Nhà nước, cũng có tính giai cấp và tính xã hội.

17. Nhà nước ban hành pháp luật để điều chỉnh mọi quy tắc ứng xử của người dân trong cuộc sống hằng ngày.

Nhận định sai. Vì: Pháp luật không điều chỉnh mọi quy tắc ứng xử của người dân trong cuộc sống hàng ngày. Pháp luật chỉ điều chỉnh những quan hệ xã hội cơ bản, điển hình, quan trọng, phổ biến và thể chế hóa thành những quy tắc xử sự mang tính bắt buộc chung, được nhà nước bảo đảm thực hiện, nhằm điều chỉnh các quan hệ xã hội đó theo mục đích, định hướng của nhà nước.

18. Đường lối, chính sách của Đảng Cộng sản Việt Nam là nguồn của pháp luật Việt Nam.

=> Nhận định đúng.

Vì: nguồn của pháp luật là những yếu tố chứa đựng, căn cứ vào đó để cơ quan có thẩm quyền xây dựng, ban hành về pháp luật. Căn cứ vào đường lối, chính sách của Đảng CSVN, các cơ quan nhà nước đã thể chế hóa đường lối, chính sách của Đảng cầm quyền thành pháp luật và tổ chức thực hiện.

19. Pháp luật do nhà nước ban hành hoặc thừa nhận là đặc trưng của tính xác định chặt chẽ về hình thức của pháp luật.

=> Đây là một nhận định sai

Vì: Pháp luật do nhà nước ban hành và thừa nhận thể hiện tính đảm bảo thực hiện của nhà nước, được nhà nước đảm bảo thực hiện. Còn tính xác định chặt chẽ về hình thức của pháp luật thể hiện thông qua bằng ngôn ngữ pháp lý cụ thể, chính xác, rõ ràng, một nghĩa, có khả năng áp dụng trực tiếp và nội dung của pháp luật được thể hiện bằng những hình thức xác định...

20. Tại Việt Nam, các bản án, quyết định đã có hiệu lực của Tòa án đều được xem là án lệ.

=> Đây là một nhận định sai

Án lệ là những lập luận, phán quyết trong bản án, quyết định đã có hiệu lực pháp luật của Tòa án về một vụ việc cụ thể được Hội đồng Thẩm phán Tòa án nhân dân tối cao lựa chọn và được Chánh án Tòa án nhân dân tối cao công bố là án lệ để các Tòa án nghiên cứu, áp dụng trong xét xử. (sgk/108) (Điều 1 Nghị quyết 04/2019/NQ-HĐTP)

Nếu các bản án, quyết định không được Hội đồng Thẩm phán Tòa án nhân dân tối cao lựa chọn và không được Chánh án Tòa án nhân dân tối cao công bố là án lệ thì không được xem là án lệ

21. Trong các văn bản quy phạm pháp luật Lệnh của Chủ tịch nước có giá trị pháp lý cao nhất.

=> Đây là nhận định sai

- Hiến pháp mới là văn bản quy phạm pháp luật có giá trị pháp lý cao nhất. Các bản Hiến pháp Việt Nam đã quy định quyền lập pháp được trao cho Quốc hội.

22. Tính bắt buộc chung của pháp luật đảm bảo mọi cá nhân trong xã hội đều tuân thủ pháp luật

=> Đây là nhận định sai

Tính bắt buộc chung: Tính quyền lực bắt buộc chung của pháp luật có nghĩa là pháp luật do Nhà nước ban hành và đảm bảo thực hiện bắt buộc với mọi tổ chức, cá nhân. Bất kỳ cá nhân, tổ chức nào cũng đều phải thực hiện theo pháp luật và nếu vi phạm, đều bị xử lý nghiêm theo quy định của pháp luật. Tuy nhiên tuân thủ pháp luật phụ thuộc vào ý thức pháp luật của mỗi người, phụ thuộc vào điều kiện thực hiện pháp luật của mỗi người.

23. Bộ chính trị quyết định miễn giảm học phí cho học sinh từ cấp mầm non đến hết trung học phổ thông công lập trên phạm vi cả nước. Quyết định miễn giảm học phí của bộ Chính trị là văn bản quy phạm pháp luật

=> Đây là nhận định sai

Bộ chính trị là cơ quan của Đảng CSVN (là lực lượng lãnh đạo nhà nước), không phải cơ quan nhà nước. Cơ quan nhà nước có nhiệm vụ thể chế hóa quyết định của bộ chính trị.

-Bộ Chính trị không phải là cơ quan nhà nước nên Quyết định của Bộ Chính trị không phải là văn bản QPPL, mà đó là đường lối, chính sách của Đảng cầm quyền.